

Давид АНАНЧЕНКО

курсант ФПФПКП

Катерина МІТЧЕНКО

старший викладач

Дніпровський державний

університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З ЛЮДЬМИ, ЩО МАЮТЬ ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України стало та продовжує бути фруструючим та травматичним для українців. За оцінками ВООЗ, суспільства, які пережили війну, страждають тягарем психічних розладів: у кожного п'ятого (22 %) фіксується той чи інший ступінь депресії, тривоги, посттравматичний стресовий розлад, біполярний розлад або шизофренія. Оціночна поширеність психічних розладів серед постраждалого від війни населення в будь-який конкретний момент часу (точкова поширеність) становить 13 % для легких форм депресії, тривоги і посттравматичного стресового розладу та 4% для помірних форм цих розладів. Розрахункова поширеність тяжких розладів (тобто шизофренії, біполярного розладу, важкої депресії, сильної тривоги та важкого посттравматичного стресового розладу) становить 5 %. Кожна 11-та людина (9 %), яка живе в оточенні, яке зазнавало впливу війни протягом останніх 10 років, матиме помірний або важкий психічний розлад [2].

Допомога людині, котра має труднощі з психічним здоров'ям має включати не лише психіатричну допомогу, але й надання послуги, що забезпечуватимуть її психосоціальне благополуччя. Поліцейський як представник закону щодня змушений комунікувати з різними категоріями осіб, зокрема з людьми, які мають психічні розлади [1, с. 62]. Аналіз тактики розпізнавання поліцейськими психічних розладів та способів комунікації з такими людьми зумовлює актуальність нашого дослідження.

Перш за все, вважаємо за потрібне охарактеризувати поняття «комунікативна компетентність». З точки зору науковця Т. Крашеніннікової, під комунікативною компетентністю слід розуміти здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, що включає навик розширювати (чи звужувати) коло спілкування, розуміти партнера по комунікації, передбачати наслідки різноманітних комунікативних ситуацій [3, с. 78].

Схиляємося до думки, що поліцейському важливо знати, як розпізнати психічні захворювання та як боротися з психотичною та насильницькою поведінкою, що робити, коли людина погрожує собі самогубством й потребує мобільного втручання тощо. На наш погляд, основними компонентами даної тактики є шість чинників:

- 1) вміння розпізнавати специфічні розлади або ознаки психологічного дистресу;
- 2) знання та переконання щодо імовірних факторів й причин;
- 3) знання та переконання про заходи самопомоги;
- 4) знання та переконання щодо наявної професійної допомоги;
- 5) ставлення, яке сприяє визнанню та пошуку допомоги; знання того, як шукати інформацію про психічне здоров'я.

Негативним є факт, що інколи поліцейським може видатися, що психічне захворювання є алкогольним або наркотичним сп'янінням, особливо якщо під час затримання було визначено, що особа вживала наркотики чи алкогольні напої. Наступним чинником може бути ситуація, коли люди симулюють ознаки психічного захворювання з метою ввести в оману поліцейського та уникнути покарання. Виходячи з цього, вважаємо необхідним визначити кілька маркерів, які можуть свідчити про наявність порушення:

- сплутане, прискорене чи уповільнене мовлення, повторення одних і тих же слів і словосполучень, висловлювання не по суті запитань;
- несконцентрованість уваги, розгубленість, формулювання відповідей після тривалої паузи;
- людина розмовляє сама з собою, з уявним співрозмовником, раптово замовкає та застигає на місці, прислухається до чогось;
- рухове збудження, агресивна поведінка.

Принагідно зазначити, що при спілкуванні з людиною з психічними порушеннями потрібно ставитись до неї, як до конкретної особистості. Не слід переносити на неї власний суб'єктивний досвід спілкування, отриманий від попереднього спілкування з особами з психічними порушеннями. Люди з психічними порушеннями не більше за інших схильні до насильства та агресії. Широкий діапазон варіантів поведінки, які пов'язують з психічними порушеннями, охоплює варіанти від пасивності до руйнівної поведінки. Коли хвороба перебуває в активній фазі, особа не обов'язково має нахил до завдання шкоди собі або іншим [4, с. 31].

Хочемо сформулювати деякі правила щодо спілкування з психічно хворими людьми:

- займіть таке положення, щоб особа почувала себе безпечно;
- розмовляйте на тому рівні, який особа здатна зрозуміти;
- спілкуйтеся простими словами та спокійним голосом, тон важливий;
- уникайте відкрито агресивної, образливої чи занадто впевненої поведінки;
- проявіть турботу, якщо потрібно, запропонуйте допомогу;
- намагайтеся бути послідовними та передбачуваними, поведіться тактовно й обережно, зберігаючи при цьому максимальний спокій;
- слова, інтонації, пози, жестикуляції повинні відповідати один одному

за змістом і взаємно підтримуватися;

- говорять так, аби фразу не можна було інтерпретувати двояко;
- зберігайте максимально можливу емоційну і фізичну дистанцію, уникайте дотиків.

Наразі ситуація стосовно підтримки психічно хворих осіб в Україні не надто втішна. Українському суспільству ще властиве негативне ставлення й навіть таврування таких людей. Безперечно, суспільству потрібно усвідомити, що такі люди також здатні відчувати сильні емоції, страждати від самотності й нерозуміння.

Підсумовуючи вищезазначене, вважаємо за потрібне сказати, що кожному співробітнику поліції слід вміти адекватно реагувати на спілкування з людьми з психічними розладами. Важливим є розробка методик для правоохоронців для подолання стресу після та під час роботи з даною категорією осіб, та розвитку психологічної підготовки в даному напрямку. Здійснення вказаних заходів сприятиме встановленню ефективної комунікації між правоохоронними органами та громадянами, що мають психічні розлади.

Список використаних джерел

1. Ванчик Ю. А. Професійне спілкування поліцейських з різними категоріями громадян. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»* 2020. Випуск 1. С.60-63.
2. Валле В. Війна і психічне здоров'я українців. URL : <https://uain.press/articles/vijna-i-psihihne-zdorov-ya-ukrayintsiv-1774142> (звернення 10.04.2024).
3. Комунікативна компетенція працівника національної поліції: навчальний посібник/ Т. В. Крашеніннікова. Дніпро : Адверта, 2017. 107 с.
4. Святокум І. О. Особливості здійснення поліцейського піклування в Україні : наук.-метод. рек. Харків : Харків. нац. ун-т. внутр. справ, 2018. 142с.

Ірина АСТАФ'ЄВА

студентка ННІПО

Артур МАРГУЛОВ

доктор історичних наук, доцент,
професор кафедри міжнародних
відносин та соціально-
гуманітарних дисциплін
Дніпровський державний
університет внутрішніх справ

РОЛЬ ЖІНОК У ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТАХ

Військовий конфлікт є не лише засобом вирішення суспільних проблем, але й певною «нормою» людського життя. Очевидно, що поняття боротьби увійшло в суспільний лексикон раніше, ніж ідея про те, що конфлікт може